

YSTÄVYYSKAUPUNKITOIMINNAN UUDET MAHDOLLISUUDET SUOMALAIS- UNKARILAISESSA YHTEISTYÖSSÄ

Tiedotuspäällikkö Reima T.A. Luoto

Ystävyyskaupunkitoiminta käsitteenä saattaa monien mielestä tuoksahtaa eilispäivälle; ajalle jolloin yhteyksiä hoidettiin virallisin delegaatioin, tyhjänpäiväisin juhlapuhein ja päämäärättömin yhteistyökonferenssein. Tämä kuva saattaa olla yhtä hyvin oikea kuin vääräkin. Tässä tarkastelussa pyrin osoittamaan, että ystävyyskaupunkitoiminnalla tulee olemaan keskeinen merkityksensä integroituvassa Euroopassa.

Kolmenlaista historiaa

Suomalaisella ystävyyskaupunkitoiminnalla on takanaan kolmenlaista historiaa, joiden rasiitteista nyt pitäisi päästä irti. Yhtäällä on vanha pohjoismainen yhteistyö, joka käynnistyi Talvisodan aikana kummikuntatoimintana. Etenkin ruotsalaiset kaupungit avustivat tämän toiminnan puitteissa monin arvokkain tavoin tšekäläisiä kummikaupunkejaan. Toiminnalla oli tuolloin vahvasti sosiaalinen luonne; sittemmin se on jatkunut enemmän tai vähemmän passiivisena yhteydenpitona.

Toisaalla käynnisti Neuvostoliiton johtama sosialistinen blokki jo 1950-luvulla laajan kansainvälisen ystävyyskaupunkitoiminnan, jonka keskeisenä tavoitteena Moskovan näkökulmasta oli ideologisen taistelun edistäminen ja kommunistisen rauhanpropagandan tukemi-

nen. Sittemmin, etenkin 1970-luvulla, toimintaan yritettiin johdonmukaisesti ympätä myös taloudellinen yhteistyö. Tämä tapahtui vaihtelevalla menestyksellä, koska yritystoiminta ei yleensä kuulunut länsimaissa kunnan toimialaan. Tämä byrokraattinen yhteistoimintamalli heijastui vahvasti myös suomalais-unkarilaisessa yhteistyössä. Jotkut kaupunkiparit toimivat sen hengessä enemmän, toiset vähemmän.

Kolmannen toimintakentän muodosti yhteistyö länsieurooppalaisten ystävyyskaupunkien kanssa, joka pitkään oli selvästi lapsipuolen asemassa. Suhteita solmittiin, pääasiassa Saksaan (tai Saksoihin), hiukan Ranskaan ja ehkä Englantiinkin. Muut olivat harvinaisia poikkeuksia. Roiminta oli usein passiivista ja muodollista. Näissä suhteissa turhaa seremoniallisuutta ei tarvittu eikä muutakaan keksitty tilalle. Keskieurooppalaiset kaupungit eivät laajempaa aktiivisuutta toivoneetkaan, koska Suomi oli niille enemmän tai vähemmän periferia.

Eurooppalainen ystävyyskaupunkitoiminta tänään

Toisin kuin usein kuvitellaan ystävyyskaupunkitoiminta elää tänään yhdentyvässä Euroopassa uutta renessanssiaan. Euroopan Yhteisön piirissä kaupungit pyrkivät etsimään itselleen sopivia yhteistyökumppaneita kaupungeista ja alueista, joiden kanssa niillä on jotain yhteistä, Siten mm. hi-tech -kaupungit, teatterikaupungit ja musiikkitapahtumakaupungit etsivät toisiaan. Ne pyrkivät muodostamaan laajoja yhteistyörengkaita, joissa kaikki jäsenet ovat keskenään ystävyyskaupunkisuhteessa.

Tavoitteena tässä toiminnassa eivät niinkään ole enää aatteelliset tai vain yleistä kansainvälisyyskasvatusta korostavat, vaan konkreettisen hyödyn saavuttamiseen tähtäävät. Etualalla ovat toinen toistensa kokemuksien hyödyntäminen, keskinäinen kehittämis yhteistyö ja markkinointi.

Niinpä yksi yhteistyörengas kokoaa jäsenikseen tunnettuja kylpyläkaupunkeja. Mukana ovat Sotshi, Rimini, Nizza jne. Taustalla on

ajatus monipuolisesta koulutus- ja markkinointiyhteistyöstä. Toisaalla kaavailevat kesäisistä musiikkitapahtumistaan kuuluisat kaupungit Salzburg, Bayreuth, Edinburgh jne. yhteistyötä, jonka avulla luodaan mahtava, ajallisesti tarkoituksenmukaisesti limittyvä ja yhteisesti markkinoitava musiikkitapahtumakokonaisuus.

Romantiikkaa tässä mallissa edustaa Unkarin Esztergom, joka on rakentamassa eurooppalaista yhteistyöverkkoaan historian siipien havinaan yhdessä Ranskan Cambrin ja Saksan Bambergin kanssa; kaikki kaupungit mainitaan Niebelungen laulussa (ja olivat madjaarien ryöstöretkien kohteina 900-luvulla).

Huomiota tässä toiminnassa herättää lähinnä se, että suomalaiset kaupungit eivät vielä ole mukana näissä verkoissa. Miksi?

Suomalais-unkarilaisten suhteiden kehittäminen

Lähestyessäni minulle annettua aihetta isänmaallisen kansallisen itsekkyyden näkökulmasta voinen uskoa, että suomalaisilla kaupungeilla olisi nyt mitä oivallisin mahdollisuus opiskella tiettyä "eurooppalaisuutta" yhdessä unkarilaisten kollegojensa kanssa ja heidän avullaan. Unkari on Suomea eurooppalaisempi valtio. Sen ei tarvitse pohtia liittymistä Euroopan Yhteisöön, vaan se on palaamassa omalle luonnolliselle paikalleen sitä mukaa kun rakenteelliset esteet on purettu.

Suomalais-unkarilaisessa ystävyyskaupunki- tai ystävyysseuratoiminnassa ei ole vielä riittävästi oivallettu sitä, että ajat ovat perusteellisesti muuttuneet ja että yhteistyölle on etsittävä uutta henkistä ja aineellista pohjaa.

Edessämme on koko joukko käyttämättömiä mahdollisuuksia, joita nyt pitäisi hyödyntää ennakkoluulottomasti ja uudella tavalla. Se merkitsee mm. sitä, että monien entisten yhteisöjen merkitys tulee vähenemään. Näin myös kaupunkien rooli. Mutta toisaalta: kaupungit - ja niitä ympäröivät alueet - voivat nyt entistä helpommin toimia

puitteita luovina organisaatioina monilla eri aloilla tapahtuvalle yhteistyölle.

On rohkaistava yhteistyötä elinkeinoelämän järjestöjen ja yritysten kesken, luotava kulttuuri- ja urheilulaitosten välistä suoraa yhteistyötä sekä edistettävä kansalaisjärjestöjen keskinäistä yhteydenpitoa. Ajattelen etenkin tieteellisiä ja ammatillisia järjestöjä.

Eräitä käytännön toimenpide-ehdotuksia

Käytännön yhteistyötä suomalaisten ja unkarilaisten kaupunkien välillä voitaisiin kehittää mm. seuraavin toimenpitein.

- 1 Kahdenkeskistä kaupunkien ja muiden kuntien välistä yhteistyötä laajennetaan alueellisella pohjalla. Tällöin avautuvat nykyistä paremmat mahdollisuudet mm. elinkeinoelämän yhteistyölle, koska toisiaan "tarvitsevat" yritykset eivät välttämättä kohtaa kuntatasolla.
- 2 Kehitetään kummassakin maassa niiden kuntien välistä yhteistyötä, joilla on toisessa maassa ystävyyskunta. Kokemusten vaihto on tärkeää myös kansallisella tasolla.
- 3 Laajennetaan suomalais-unkarilaista kahdenvälistä yhteistyötä myös kolmansiiin maihin, kuten Viroon ja muihin Baltian maihin sekä etsitään yhteisiä ystävyyskaupunkirenkaita Euroopan Yhteisön maiden piiristä.
- 4 Kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijavaihtoon ja pyritään luomaan uusia stipendijärjestelmiä, joiden avulla lisätään kummassakin maassa keskinäistä yhteistyömahdollisuuksien tuntemusta ja hyödyntämistä.
- 5 Kehitetään yhteistyötä myös sosiaali- ja terveyssektorilla niin, että yhteiskunnan tukemia kuntoutuspalveluita voidaan hankkia myös toisesta maasta.

- 6 Nykyisen järjestöverkon rinnalle kehitetään uusia suomalais-unkarilaisia yhteistyöjärjestöjä. Miltä kuulostaisivat esim. sellaiset nimet kuin Suomalais-unkarilainen taideyhdistys jne.
- 7 Kiinnitetään erityistä huomiota kauppakamarien ja yrittäjäjärjestöjen yhteistyö kehittämiseen sekä paikallisella että alueellisella tasolla. Mukaan voidaan liittää myös koulutuksellista yhteistyötä ja alakohtaista kokemusten vaihtoa.
- 8 Annetaan kuntien tuella paikallisille ja alueellisille ystävyysseuroille selkeitä tehtäviä esim. kansalaisten välisen matkailun ja perheiden välisen yhteistyön edistämiseksi.
- 9 Kehitetään keskinäistä tiedotustoimintaa ja yhteistyötä lehdistön ja kirjankustantajien kanssa.
- 10 Toteutetaan kuntien toimesta eri alojen virkamiesvaihtoa säännöllisten koulutus- ja vaihto-ohjelmien puitteissa sekä perustetaan stipendirahastoja tätä toimintaa varten.

Kuntien rooli yhteistyössä

Edellä olevasta ohjelmasta joku saattaa kysyä, kuuluvatko ne kaikki kaupunkien tai muiden kuntien rooliin; näin etenkin elinkeinoelämän alueella.

Lähtökohtanani on, että kunnan tehtävänä ystävyyskaupunkitoiminnassa tulee jatkossa olemaan yhä enemmän aloitteentekijän ja yleisten toimintaedellytysten järjestäjän rooli.

Pyrkimättä mitenkään väittämään, että Espoon kaupunki olisi tässä yhteistyössä jotenkin esimerkillinen, uskallan kuitenkin kirjata muutamia kohtuullisia menestyksiä tällä sektorilla. Kaupunki on pyrkinyt saattamaan eri tahoja keskinäiseen yhteistyöhön sekä sitten itse vetäytynyt tästä sivuun (lukuunottamatta niitä tilanteita, joissa sen jatkoapua on pyydetty). Olemme esimerkiksi järjestäneet espoo-laisyrittäjille kaksi matkaa Esztergomiin. Kummaltakin matkalta on

syntynyt kaupallista yhteistyötä, jolla on edellytykset laajentua. Samoin olemme aktivoineet seurakuntia keskinäiseen yhteistyöhön, mikä on johtanut yhteisiin käytännön projekteihin. Tällä hetkellä pohdimme mm. sitä millä tavoin espoolainen hi-tech voi esittäytyä Budapestin maailmannäyttelyssä vuonna 1996. yritykset toki osaavat itsekin hoitaa messunsa ja markkinointinsa, mutta etenkin pk-yritysten kohdalla kunnan osallistuminen saattaa tuoda tiettyä turvallisuuden tunnetta.

Edellä esitin vain muutamia ajatusmalleja ystävyyskaupunkitoiminnan tulevaisuuden mahdollisuuksista. Kun Suomen ja Unkarin kaupungit tänään seisovat suurten, samankaltaisten kysymysten edessä, meillä on varmasti hyvät mahdollisuudet myös yhteistyössä valmistautua kohtaamaan yhdentyvän Euroopan haasteet. Tarvitaan vain aktiivisuutta, ennakkoluulottomuutta ja siihen liittyvää valmiutta luopua vanhoista tutuista ajatuskuvioista.

Ystävyyskaupunkitoiminnalla on tulevaisuutta myös huomispäivän Euroopassa ja sitäkin laajemmassa kansainvälisessä yhteistyössä.